

Gyermekvédelmi beszámoló

a 2011-es évről

Készítette:
Hegedűs Kitti Ágnes, családgondozó

2012. május 29.

„Néztél már gyerekszembe? Pár éves gyerek szemébe. De nem úgy felszínesen, ahogy mi egymásra nézünk - hanem komolyan. Kíváncsian. Mélyen. (...) Édenkerti tekintet ez. Zavartalan békés. Tiszta. És... boldog? Igen, boldog. De nem úgy, hogy örömteli, hanem úgy, hogy egységben él önmagával: egy olyan világból néz, ahol nincs még hasadtság, dráma, - ahol a lélek még nem koszos.”
(Müller Péter)

Gyermekjóléti Szolgálat helyi szinten 1999 óta működik az Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény keretein belül. A tavalyi évben változatlan helyen és személyi feltételekkel álltunk a lakosok rendelkezésére.

Kiszomboron a gyermekek száma – az országos átlaghoz hasonlóan – évek óta csökkenést mutat. Ezek ellenére az éves forgalom 2006-tól 2009-ig évről-évre jelentősen emelkedett, majd 2010-re csökkent minimális szinten. A 2011-es évben elérte és meg is haladta a forgalomszám a 2009-es mértéket.

Az éves forgalom, az alapellátott és védelembe vett gyermekek és családok számát mutatja az alábbi táblázat az elmúlt öt év adatainak megadásával.

Év	Éves forgalom	Alapellátás keretében gondozott gyermekek/családok száma	Védelembe vett gyermekek/családok száma
2007	765	48/25	22/8
2008	830	45/24	12/7
2009	915	33/16	20/6
2010	876	28/24	32/16
2011	939	14/10	40/18

Az éves összes forgalom 2011-ben 939 volt. Alapellátás keretében (a gyermek veszélyeztetettsége fennáll, de a szülők önkéntesen vállalják az együttműködést a szolgálattal, és lépéseket tesznek a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében) 10 család 14 gyermekét, védelembe vétel keretében pedig (a veszélyeztetettség fennáll, az együttműködésre a jegyzői gyámhatóság kötelezi a szülőt, magatartási szabályokat állít a gyermek és a szülők részére, melyeket teljesíteni kell) 18 család 40 gyermekét gondozta a gyermekjóléti szolgálat. Ezen felül tanácsadottként (velük eseti jelleggel került kapcsolatba a szolgálat) 54 család 104 gyerekével kerültünk kapcsolatban, illetve 6 család esetében vérszerinti szülő gondozást is ellátok (családból kiemelt gyermekek szüleinek gondozása).

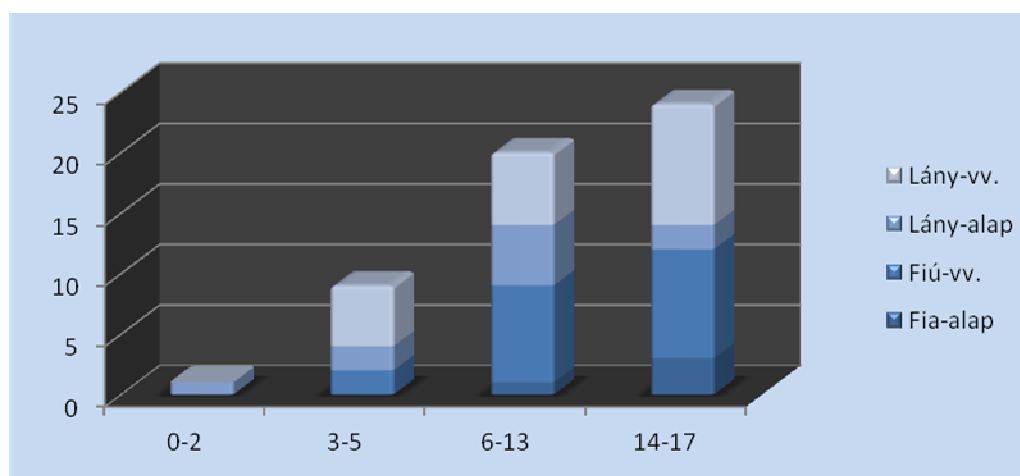
Összesen 169 gyermek (91) családjával kerültünk kapcsolatba a tavalyi év folyamán. Tehát a településen élő mintegy 819 18 év alatti gyermek kb. 20%-a került a szolgálat látókörébe, tényleges munkafolyamat során.

Az alapellátottak száma csökkent, a védelembe vettek száma pedig emelkedett az utóbbi pár évben. Ez jellemző az előző évre is. Ennek oka elsősorban a jogszabályi változásokban rejlik.

A 2011-ben gondozott gyermekek összetételét mutatja az alábbi táblázat.

	Fiú		Lány		Összesen:
	Alap-ellátás	Védelembe vétel	Alap-ellátás	Védelembe vétel	
0-2	0	0	1	0	1
3-5	0	2	2	5	9
6-13	1	8	5	6	20
14-17	3	9	2	10	24
összesen:	4	19	10	21	54

A diagram a gondozott gyermekek korszerinti összetételét mutatja

2 év alatti 1 gyermek volt, 3-5 év közötti 9, 6-13 év közötti 20 és 14 év feletti 24 gyermek volt gondozásban.

A gondozottak száma az életkorral látványosan emelkedik. Ez a családgondozói tevékenységet is nehezíti, hiszen a fiatalkorúak nehezebben tűrik a családgondozói felügyeletet, irányítást. Náluk bevezetett a kéthetenkénti, havi lejelentkezés, mely a szülők nélküli beszélgetést teszi lehetővé, és ezáltal egy bizalmi kapcsolat alakulhat ki. Ez nagyon fontos, hiszen a gyermekek nyíltabban, őszintebben tudnak beszélni, és elmondják problémáikat, illetve az egyéni motivációra is ilyen keretek között nyílik lehetőség. Ezek a gondozások általában az iskolai igazolatlan hiányzások miatt vannak, tehát a gyermek saját magatartásából eredő veszélyeztetettség áll fent.

A kisebb gyermekeknél viszont családi, szülői problémák vannak általánosságban.

Nagyon nagy probléma, hogy a szülők nem mindig partnerek abban, hogy a gyermekeiket az alapvető normák betartása felé tereljék. A szülői nevelésben a következetlenség, ráhagyás a jellemző.

Védelembe vétel

2011-ben egész évben 40 gyermek volt védelembe véve, 18 családból. Ezeket a családokat a jegyzői gyámhatóság kötelezi – határozatban – a gyermekjóléti szolgálattal való együttműködésre, mivel a veszélyeztetettség olyan mértékű, hogy azt az alapellátás keretében megszüntetni nem lehet.

A védelembé vétel okai a tavalyi évben a következők voltak:

- Hat gyermeknél igazolatlan hiányzások magas száma (részletezve lejjebb);
- Két gyermek bűncselekmény elkövetése miatt eljárás alá lett vonva (hatósági jelzés után);
- Agresszív szülői magatartás, súlyos családi konfliktushelyzet miatt 4 család esetében;
- Szülői elhanyagolás miatt 6 család (20 gyermek); ezek fizikai, értelmi és érzelmi elhanyagolások voltak:
 - Egy családnál egyértelmű egészségügyi,
 - Három családnál jellemzően fizikai és érzelmi,
 - Lakhatás kérdéssége, és ebből kifolyólag a biztonság iránti alapszükséglet hányva egy családnál,
 - Egy családnál komplex elhanyagolás áll fenn.

Ezek alakulásáról elmondható, hogy a 40 gyerekből 9 család 17 gyermekének védelembé vételét meg lehetett szüntetni, illetve csak egy család áll 2 éven túli védelembé vétel alatt. A megszűnések okai:

- 1 fiatal nagykorú lett,
- Egy család 3 gyerekével elköltözött,
- Egy édesanya 3 gyerekével anya-gyerek szállóra, majd más településre költözött (lett menekítve egy krízishelyzet után),
- Egy család 3 gyereke pedig ideiglenes hatályú elhelyezésre került, jelenleg már lakásotthonban vannak, átmeneti nevelésbe véve.
- Védelembé vétel eredményesség miatt meg lehetett szüntetni 5 család 7 gyereke esetében, ebből pár gyermek alapellátás keretében gondozásban maradt.

A 2010-es évben konkrétan a gyermek magatartása miatt csak 1 esetben kellett védelembé vételt alkalmazni, ez a tavalyi évben 5-re növekedett (igazolatlan hiányzások miatt).

Eseti gondnokság

2010. őszén kerültek bevezetésre a tankötelezettség megszegésére vonatkozó új jogszabályok. Ezeknek a végrehajtása, a tényleges érdemi munka a 2011-es évre jelentős többletfeladatot rótt a gyermekjóléti szolgálatokra is (az iskolákra, a szabálysértési és a gyámügyi hatóságokkal egyetemben).

Ez a tevékenység két részre osztható. Amennyiben egy gyermek 10 óránál többet mulaszt igazolatlanul, akkor az iskolának ezt jeleznie kell a település jegyzője és a gyermekjóléti szolgálat fele is. Ekkor a szolgálat alapellátás keretében gondozásba veheti a családot.

A törvényi változások értelmében az 50 óránál többet igazolatlanul mulasztó iskolás gyermeknek a jegyző a védelembé vételét rendeli el, és a családi pótlékot felfüggeszti. Azoknál a gyerekeknél, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak az iskoláztatási támogatást természetben kell nyújtani, és eseti gondnokot kell kirendelni, aki a pénz felhasználásáért felel.

A gyermekjóléti szolgálat feladatai ebben az esetben:

- Az iskola jelzése vagy a jegyző megkeresése után felveszi a kapcsolatot a családdal (amennyiben még nincs kapcsolat);

- Helyzetfeltárást végez, hiányzások okait több-kevesebb sikerrel feltárja, az adatlapokat kitölti, javaslatot készít;
- Pénzfelhasználási tervet készít, melyet meg kell küldeni a jegyzőnek, javaslatot tesz az eseti gondnok személyére;
- Védelembe vétel után gondozási-nevelési tervet készít 15 napon belül;
- Folyamatos családgondozást végez.

Az eseti gondnok feladatai:

- A pénzfelhasználási tervnek megfelelően rendelkezik a családi pótlék felhasználásáról, ezt havi rendszerességgel teszi, előzőleg egyeztetni a családdal;
- Bevásárlást közösen végez a családdal, esetleg számlát egyenlít ki;
- A pénzfelhasználásról számlával igazolt elszámolást nyújt be a jegyző felé;
- Felülvizsgálatkor értékeli az együttműködést.

Az iskoláztatási támogatás felett a család rendelkezhet ismételt, ha a gyermek a felfüggesztést követően 3 hónapig (felülvizsgálati időszak alatt) egy órát sem mulaszt igazolatlanul.

Az iskoláztatási támogatás felfüggesztésére a tavalyi évben hat gyermek esetében került sor. Ezekről elmondható:

- Egy gyermek még a tavalyi év folyamán betöltötte a 18. életévét, így már nem jogosult családi pótlékra, védelembe vétele és eseti gondnoksága megszűnt (tanulmányait befejezte, 8 általános iskolai végzettsége van);
- Egy gyermek tankötelezettségének teljesítését magántanulóként engedélyezték (várandósság miatt), így már a szülőnek jár a családi pótlék (jelenleg a középiskola 9. osztályát végzi);
- Egy család év közben Makóra költözött, így az eseti gondnoki teendők is Makóra kerültek át;
- Egy gyermek esetében nem értünk el pozitív változást, így az idej törvényi változások miatt az ő jogán járó iskoláztatási támogatást szüneteltetésre került (nem jár iskolába, 8 osztálya van csak);
- Egy gyermek esetében eredményesség miatt lehetett lezárni az eseti gondnoki teendőket, és már a szülő kapja a családi pótlékot, mivel a gyermek nem hiányzott többet igazolatlanul (jelenleg a 10. osztályt végzi)
- Egy gyermeknél – mivel nem jogosult a család gyermekvédelmi kedvezményre – az iskoláztatási támogatás a családtámogatási folyószámlán került felhalmozásra, az idej évben nála is megszüntetésre kerülhetett az eseti gondnokság (az összeg már felhasználásra került, szintén eseti gondnok közreműködésével).

Mivel 2012. márciusától ismét változtattak az igazolatlan hiányzások szankcionálásán, törvényi szinten, már most látható, hogy a védelembe vettek száma csökkenni fog (amennyiben a gyermek betöltötte a 16. életévét és akkor érte el az 50 órás igazolatlan hiányzást, nem kell védelembe venni, illetve az iskoláztatási támogatás sem felfüggesztésre, hanem szüneteltetésre kerül).

Átmeneti nevelésben lévő gyermekek

A 2011-es évben 6 család 10 gyermeke volt átmeneti nevelésbe véve (átmeneti nevelésbe vétel van elrendelve azoknak a gyermekeknek, akik a családból való ideiglenes hatályú elhelyezése (kiemelés) után – egyenlőre – nem visszahelyezhetők a családba a veszélyeztetettség rendkívül magas foka miatt). Ezeknél a családoknál a vérszerinti szülő gondozását látja el a gyermekjóléti szolgálat, alapfeladat a kapcsolattartás elősegítése, a hazakerülést megnehezítő akadályok leküzdésének segítése. A gondozott családokról elmondható:

- Egy gyermeknél nincs semmiféle kapcsolattartás a településen élő anya részéről;
- Egy gyermek esetében nagyon esetleges, de van kapcsolattartás az apa részéről;
- Két gyermek esetében rendszeres a kapcsolattartás, itt a tavalyi évben az egyik gyermek nagykorúvá vált;
- Két gyermeknél szintén rendszeres a kapcsolattartás, a hazakerülést a szülők szociális és mentális állapota akadályozza;
- Két gyermek esetében az édesapa és a nagyszülő él a faluban, kapcsolattartás itt is alkalmankénti, az apához való hazakerülésre nincs lehetőség, a nagyszülő pedig kora miatt nem tudja vállalni a gyermekeket;
- Két gyermeket szintén rendszeresen hord haza az édesanya kapcsolattartásra, a hazakerülést jelenleg csak a szülő munkanélkülisége gátolja;

A tavalyi évben egy család három gyermeke esetében volt szükséges azonnali hatályú ideiglenes elhelyezésre, a gyermekek azóta lakásotthonban élnek, átmeneti nevelés keretében. Itt a vérszerinti szülő gondozást nem látom el, mivel a szülő elköltözött a településről, de tudomásom szerint a kapcsolattartás itt is nagyon esetleges.

Szakmai munka

Az alábbi táblázat a gyermekjóléti szolgálat főbb tevékenységformáit szemlélteti, összehasonlítva a 2010. évi adatokkal:

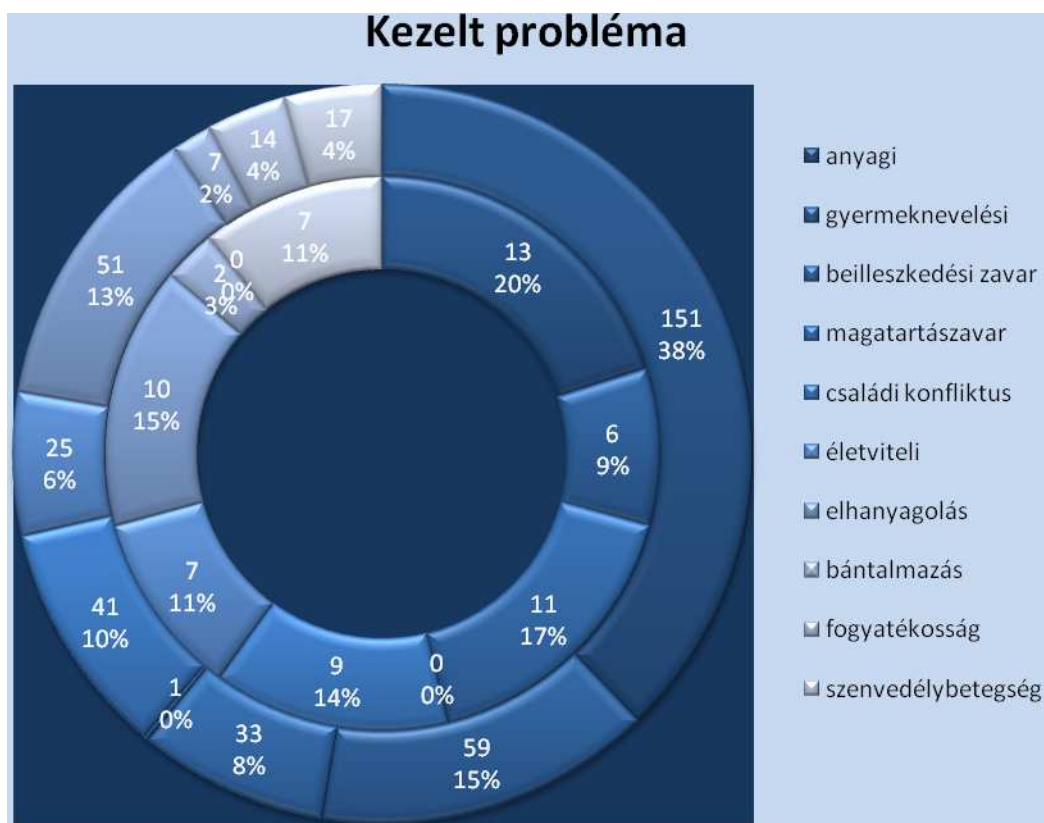
	2010	2011	Százalékos eltérés:
Családlátogatás:	143	152	+6,3%
Ügyfélfogadáson való megjelenés:	379	505	+33,2%
ebből:			
Segítő beszélgetés	191	247	+29,3%
Információnyújtás	71	90	+26,8%
Tanácsadás	56	88	+57,1%
Ügyintézés	61	80	+31,1%
Összesen:	522	657	+25,9%

Összességében jelentősen emelkedett az kliensek megjelenése a szolgálat irodájában. Ez talán mutatja, hogy egyre többen jönnek be tanácsot, ügyintézéshez segítséget kérni. Több családnak nyújtunk segítséget ügyeik viteléhez (pl.: szolgáltatók felé való telefonálás,

munkakereséshez internet, telefonos segítség nyújtása), vagy adunk tanácsot (pl.: anyag, gyermeknevelési, párkapcsolati problémák miatt).

Emelkedett azok száma, aki a szolgálat számára ismeretlenül (új ügyfélként) jönnek be, tanácsot kérnek. Kapcsolattartási ügyekben is egyre több esetben közvetített a szolgálat a két fél között, adott tanácsot, felvilágosítást a lehetőségekről.

A gyermekjóléti szolgálat szakmai tevékenységének a megoszlását szemlélteti az alábbi ábra a kezelt problémák szerint (a belső kör a család elsődleges problémáját, a külső kör pedig a problémák halmozott számát jelenti):

Az *anyagi problémák* nagyon sok családnál jelen vannak. Pár évvel ezelőtt még nem ez a problémátípus tette ki a legnagyobb százalékot, mára azonban az első helyre került. A 38%-os arány nem azt jelenti, hogy csak ennyi családnak van anyagi problémája, hanem azt, hogy ennyi család igényel valamiféle segítséget ennek megoldásához, a többiek, egyenlőre még, szűkebb vagy tágabb családon belül tudják ezt kezelni. Negatív tapasztalat, hogy azok a családok közül is sokan, akik kérik a segítséget, a tanácsokat nem tartják be, nem ésszerűsítik a kiadásaitak kellő mértékben.

A *gyermeknevelési problémákra* jellemző, hogy a szülők következetlen szülői magatartását tanúsítanak. Egyre több szülő mondja azt, hogy nem bír a gyermekkel, nem tudja kezelni, és ezt egyre kisebb gyermekek esetében is mondják.

Az *életviteli problémák* is jellemzőek, ezen belül sok családban jelen van az alkohol, mint problémaforrás, amely kapcsolatromboló, konfliktusforrás és gyermekelhanyagoló tényező is lehet.

A *beilleszkedési* illetve *magatartászavar* között szerepelnek (statisztikailag) azok a gyermekek, akik esetében az igazolatlan órák miatt az iskola jelzéssel élt.

Sajnos a *családon belüli konfliktus* és *bántalmazás* is egyre nagyobb részt tesz ki a kezelt problémák közül.

Az anyagi problémák esetében szűkösek a lehetőségeink. A támogatásokhoz, segélyekhez való hozzájutásban információval tudunk szolgálni, felvilágosítást tudunk adni a lehetőségekről, formanyomtatványt tudunk adni, kérelmek megírásában segédkezünk.

Tavaly két alkalommal részt vett a szolgálat a Katolikus Karitászs és az önkormányzat együttműködésében szervezett adományosztáson. Itt tartós élelmiszert kaptak a rászoruló családok. E mellett folyamatos a családsegítő szolgálattal közösen működő ruhaadomány osztás, melyen az elmúlt évben a gyermekjóléti szolgálat ügyfelei közül 112 alkalommal vettek részt. Egyre nagyobb az igény a ruhákra, illetve a lakosság részéről is több felajánlás érkezik.

Tavaly a lakosok felajánlásaiból 13 család kapott karácsony előtt csomagot, melyben tartós élelmiszer, szaloncukor, könyvek és játékok voltak. Véleményem szerint mindegyik család köszönettel fogadta a csomagot, negatív visszajelzés még egy esetben sem érkezett.

Jelzőrendszer működése

A jelzőrendszer működése a településen folyamatos. Az előző évben 7 alkalommal tartottunk esetmegbeszélést, melyen az adott aktuális problémákat beszéljük át, információkat nyújtunk egymásnak. A helyi jelzőrendszer tagjai állandó meghívottjai a megbeszélésnek, melyről jegyzőkönyv is készül.

Ezekon a széles körben tartott megbeszéléseken felül a jelzőrendszer tagjaival tavaly négy-hatszempközi konzultációt 120 alkalommal tartottunk egye-egy aktuális ügyben.

Írásbeli jelzés 2011-ben 83 alkalommal érkezett a szolgálathoz, az alábbi megoszlásban:

- Védőnői szolgálat **2**
- Más gyermekjóléti szolgálat **6**
- Bölcsőde **4**
- Közoktatási intézmény **41 ebből:**
 - Karátson Emília Óvoda (Kiszombor) **3**
 - Dózsa György Általános Iskola (Kiszombor) **6**
 - Galamb József Szakképző Iskola (Makó) **16**
 - Más középiskola **8**
 - Más iskola **9**
- Rendőrség **4**
- Önkormányzat **26** jelzés küldött a szolgálata felé.

Esetkonferenciát 2011-ben 2 alkalommal tartottunk, ahol a család és az érintett jelzőrendszeri tagok részvételével próbáltunk megoldást találni a család problémájának megszüntetésére, a veszélyeztetettség csökkentésére.

Véleményem szerint a jelzőrendszeri tagok együttműködéséről elmondható, hogy van kommunikáció, a szolgálat általában értesül a gyermekek problémáiról. Az együttműködés nem intézmény, hanem személyfüggő. Nincs egysége szemlélet, utasítás arra vonatkozóan, hogy mikor, milyen problémát kell jelezni.

Összegzés

A gyermekek helyzete romlik, nem csak gazdasági, hanem morális válságot is tapasztalunk. A családi kapcsolatok instabilak, a válások száma emelkedik, a szülőknek sok esetben a saját szüleikkel sem problémamentes a kapcsolatuk, ha egyáltalán van közöttük kommunikáció. A szülők nem tudnak megfelelő mintát nyújtani gyermekeiknek, a szociális hátrányokat erősen átörökítik. Instabil szülői háttér mellett a gyermekközösségek negatív irányba való befolyásoló szerepe jelentősen emelkedhet. Az érték és erkölcsrendszer is változik, a hagyományos értékrendtől való eltérés, a szabályok áthágása divat a fiatalok körében.

Sajnos a társadalmi, globális problémákat helyi szinten megoldani nem lehet. A gyerekeket, családokat nem lehet elszeparált egységekként kezelni. Az információ beáramlás a családi életbe, gondolkodásba nagyon nagy arányú, mely a mentalitást, hozzáállást befolyásolja, általában sajnos nem jó irányba. A helyzeten javítani csak úgy lehetne, ha a megelőzésre sokkal nagyobb hangsúlyt lehetne fektetni. Ezt komplex program keretében lehetne megvalósítani, mely az élet számos területére kiterjedne (pl.: testi-lelki egészségmegőrzés, helyes önértékelés kialakítása, szülői szerepre való felkészítés, konfliktuskezelési technikák tanítása, stb.) és a gyerekeket, mint következő generációt készítené fel a nagybetűs életre.

Jelenleg a szociális rendszer és azon belül a gyermekjóléti szolgáltatás is átalakuláson megy keresztül. Remélhetőleg nem a jelenleg is sok időt felemésztő bürokratikus, adminisztratív feladatok növelése lesz ennek az eredménye, hanem a tényleges, az eredmények lehetőségével kecsegtető szakmai munkára lehet majd a jövőben több időt fordítani.

Hosszú távú eredményeket – véleményem szerint – csak úgy lehet elérni, ha a mindennapi azonnali problémakezelés, „tűzoltás” helyett a hangsúly a prevencióra helyeződik át.

A beszámoló mellékletei a jelzőrendszeri tagok éves gyermekvédelmi tanácskozásra elkészített beszámolóí:

- Dr. Hegyes Ferenc háziorvos beszámolója
- Dr. Kiss Katalin háziorvos beszámolója
- Védőnői I. körzet beszámolója
- Védőnői II. körzet beszámolója
- EESZI Bölcsőde beszámolója
- Karátson Emília Óvoda beszámolója
- Dózsa György Általános Iskola beszámolója
- Kiszombori Rendőrőrs beszámolója
- Pszichológus beszámolója
- Pártfogó felügyelő beszámolója
- Makó Városi Gyámhivatal értékelése
- Kiszombor Nagyközség Jegyzői beszámolója